

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XVI. De ministro Sacramenti Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

diuiderentur in varias regiones, totos se ad orationem colligere solitos, & maximè ad sacrificium celebrandum, semper in memoria habentes illud: *Hoc est corpus meum.*

ULTIMVM est ibidem, vbi dicit, Catholicos tribuere consecrationem non solum recitationi verborum, sed variis sacrificuli gestibus, expansioni manuum, eleuationi, inclinationi ceruicis, conuersioni corporis, libri transpositioni. SED hæ sunt meræ nugæ: nemo enim Catholicorum in his ponit essentiã consecrationis; etsi cæremonias ipsas meritò omnes venerantur.

CAPVT XVI.

De ministro Sacramenti Eucharistia.

EXPLICATIS causis intrinsecis Sacramenti huius, materia videlicet, & forma: sequitur vt de extrinsecis, efficiente, & fine, siue effectu disputemus. Ac de efficiente quidem primaria causa, nulla controuersa est; constat enim Christum esse, qui & Sacramentum hoc instituit, & primus confecit, & nunc etiam per ministros suos quotidie conficit. De causa secundaria, id est, de ministro, multa disputata sunt in lib. de Sacramentis in genere, vt, an requiratur fides in ministro, an bonitas, an intentio, & alia id genus, quæ sunt communia ministris omnium Sacramentorum: tractatum quoque fuit, an ministri Sacramentorum quilibet Christiani sint, an solum ij, qui certo ritu ad hoc ministerium consecrati sunt. Quare hoc loco id solum tractandum est in particulari, num ad Eucharistia consecrationem, requiratur certa ministrorum ordinatio, an verò non requiratur.

Et quidem Ioannes VViclefus in dubium hoc reuocauit teste Thoma VValdensi, tomo 2. de Sacramentis, cap. 7. & 28. Videbatur illi valde mirum, si posset malus Sacerdos consecrare Eucharistiam, & id non posset laicus bonus: non tamen omninò rem definire voluit.

At Lutherus audacior apertissimè rem definiuit: siquidem Lutheri sententia manifestissima est, quemlibet Christianum ex Baptismo potestatem habere Eucharistiam consecrandi, licet officium assumere nemo debeat, nisi legitimè vocatus, excepto casu necessitatis. Id habet Lutherus in libro de Babyl. captiu. cap. de Ordine; in lib. de instituen dis ministris ad senatum

tum Pragensem; in libro de Missa abroganda; in lib. de notis Ecclesiæ, & alibi. Quare Lutherus ordinationem ministrorum solum necessariam putat ob disciplinam, & ordinem Ecclesiæ; esset enim nimia confusio, si quilibet Sacramenta conficere vellet: non autem, quod Sacramentum non esset verum, si ab aliquo non ordinato conficeretur. Immo in libro de Missa priuata, & vñctione Sacerdotum, edito anno M. D. XXXIIII. eò vsque progressus est, vt diceret, Sacramentum verum futurum, etiam si a Diabolo conficeretur.

Ab hac sententia Sacramentarij apertè recesserunt. Etsi enim initidè Zwinglius Lutherum sequeretur, vt patet ex libro de vera & falsa religione, cap. de alijs Sacramentis; Caluinus tamen non solum Eucharistiam, sed etiam Baptismum initum esse docet, si ab alio, quàm a publico ministro conficitur, vt patet ex lib. 4. Institutionum, cap. 1. §. 22. & cap. 3. §. 10. & cap. 15. §. 22. & in antidoto Concilij, sessione 7. canone 10. & idem habet Henricus Bullingerus decade 5. sermone 8. & 9. Quare nihil hoc loco cum Sacramentarijs negotium nobis erit.

Porro Martinus Kemnitius, & alij recentiores Lutherani timidè Lutherum sequuntur: nam etsi idem sentiunt, quod ipse sensit, tamen istam quæstionem vt plurimum dissimulare solent. Nam ab vna parte vident argumenta Catholicorum euidentissima, quæ sine summa impudentia negari nequeunt; ab altera parte non possunt ad Catholicos accedere, quin deserant non solum suum Prophetam Lutherum, sed etiam duo principia doctrinæ Lutheranæ ab omnibus receptissima: ob quæ valde mirandum est, Sacramentarios dissentire in hac re à Lutheranis.

Principia communia hæc sunt. PRIMVM Sacramenta non operari nisi excitando fidem; ex quo principio (in quo omnes omninò conueniunt) euidenter sequitur Sacramentum non pendere ab vlla ministri qualitate. Verba enim Sacramentaria, & signa fidem excitare possunt à quocunque exhibentur: idem enim verba significant, & significando mouent animum audientis, siue dicantur ab ordinato, siue à non ordinato; immò siue ab homine, siue à dæmone, siue etiam à pitaco vel coruo. Vnde Kemnitius in 2. par. Examinis Concilij, sess. 13. cap. 1. in fine, Catholicos reprehendit, quod Eucharistiæ consecrationem pendere velint non à sola verborum recitatione.

itatione, sed etiam à consecratione, siue ordinatione personæ recitantis.

SECUNDVM principium est, per ordinationem ministrorum non imprimi vllum characterem, neque dari vllam novam spiritualem potestatem, sed solum vsûm seu officium. Vnde tam apud Lutheranos quàm apud Calvinistas potest vnus & idem hodie esse minister, cras non minister, siue hodie clericus, cras laicus: dimisso enim officio nulla est inter eos clericorum à laicis distinctio. Ex hoc etiam principio manifestè sequitur, non requiri vllam electionem, vel ordinationem ministrorum, vt verum Sacramentum Eucharistiæ conficiatur, sed tantùm vt ordo, & disciplina seruetur. Quare Lutherani omnes, nisi doctrinam suam destruere ipsi velint, coguntur Lutheri sententiam sequi de potestate consecrandæ Eucharistiæ omnibus Christianis communi.

At Catholica Christi Ecclesia longè aliam ab Apostolis doctrinam accepit, & in hanc vsque diem seruat: semper enim in Ecclesia pro indubitato habitum est, ita necessariam esse Ordinationem sacerdotalem ad Eucharistiæ conficiendam, vt sine ea nullo modo confici possit.

Hæc autem veritas probatur, PRIMVM ex verbo Dei. Nam illud Christi, *Hoc facite*, Luc. 22. non est dictum, nisi Apostolis, qui eo mandato ordinati sunt primi sacerdotes noui Testamenti. Id autem probatur hoc modo: Illud, *Hoc facite*, non significat solum Manducate, & bibite; quod conuenit omnibus Christianis, sed significat Consecrate, sumite, & aliis distribuite, vt me facere vidistis. Ista autem tria nõ possunt conuenire omnibus; ergo illud mandatum non est datum omnibus, sed solum quibusdam, qui idè dicuntur Sacerdotes; ergo ceteri nullo modo possunt Eucharistiæ consecrare, & si id tentauerint, nihil facient. Nam Sacramenta conficiuntur in persona Christi: quare cui Christus id non commisit, is nihil facere potest.

Probat maior propositio, PRIMO, ex ipso textu Lucæ. Lucas enim, qui solus inter Euangelistas habet illa verba: *Hoc facite*, non dixerat antea, *Accipite, manducate, &c.* sed solum dixerat: *Accipit panem, benedixit, & dedit, dicens; Hoc est corpus meum.* Ergo non retulit Lucas illud: *Hoc facite*, ad actionem solam manducandi, cum eius ne meminerit quidem; sed retulit ad actionem benedicendi, & distribuendi, quas expref-

expresserat, & simul ad actionem manducandi, quia Dominus etiam manducavit, ut est communis sententia, licet in Evangelio non exprimat. **SECUNDO**, quia nulla est ratio, cur illud: *Hoc facite*, non debeat referri ad omnia, quae Dominus fecit. **TERTIO**, quia nisi ad omnia referretur, non haberemus mandatum diuinum in Verbo Dei expressum de consecranda Eucharistia: & proinde non posset ab aduersariis consecrari. Ipsi enim contendunt, non debere fieri, nisi id, quod est expressè in diuinis literis mandatum. **DENIQUE** aduersarij fatentur, illud: *Hoc facite*, referri ad omnes tres actiones, quas Christus fecit, videlicet benedicendi, distribuendi, & sumendi. Lutherus ita docet in lib. de instituendis ministris ad Pragenses, Confessio Augustana cap. de Missa. Caluinus lib. 4. Institut. cap. 15. §. 20. & Kemnitijs in 2. par. Examinis pag. 334. in initio disputationis de Communionis sub vtraque specie.

DICIT aliquis; Videtur B. Paulus 1. Cor. 11. restringere illud: *Hoc facite*, ad actionem manducandi, & bibendi; ait enim: *Hoc facite, quotiescunq; bibetis, in meam commemorationem, ac si dicat, quotiescunq; bibetis, bibite in memoriam passionis meae.* **RESPONDEO**, non restringit Apostolus, sed exemplum ponit in actione vna; quod etiam facere potuisset de alijs duabus: quare vera sunt verba Pauli, sed non pugnant cum verbis Lucæ magis vniuersalibus.

Probat nunc minor propositio. **PRIMO**, si illud mandatum daretur omnibus; tenerentur omnes consecrare, & distribuere: id autem non solum esset absurdissimum, sed etiam est contra consuetudinem omnium tum Catholicorum, tum hereticorum. **SECUNDO**, quia ita semper intellexit hoc mandatum vniuersa Ecclesia, ut ex testimonijs, quae iam adferimus, perspicuum erit. Neq; obstat, quod S. Thomas 3. p. quest. 81. art. 11. colligit ex hoc loco esse de iure diuino, ut omnes aliquando sumant Eucharistiam; vbi videtur intellexisse illud: *Hoc facite*, dictum esse omnibus. Nam S. Thomas non vult colligi immediatè, sed mediatè. Quia enim Dominus iubet Apostolis, ut consecrent, sumant, & distribuunt; consequenter iubet alijs, ut accipiant de manu Sacerdotum distributionem. Quibus enim tenerentur Sacerdotes distribuere, simul li tenerentur accipere? Simile est illud, Ioan. 21. *Pasce oves meas*, vbi mandatur Petro, ut pascat gregem, & consequenter mandatur gregi, ut pastori obediat. Quare idem S. Thomas 3. par.

par. quæst. 82. art. 1. docet, per illud: *Hoc facite*, institutos fuisse à Domino Sacerdotes.

Probat igitur SECVNDO eadem veritas ex traditione, & consensu totius Ecclesiæ. Ac PRIMVM habemus quatuor generalia Concilia, Nicænum I. canon. 14. Lateranense sub Innocentio III. cap. 1. Florentinum in Instruct. Armenorum, & Tridentinum sess. 22. cap. 1. & sess. 23. cap. 1. & 4.

PRAETEREA sanctos Patres. Nam DIONYSIVS Areopagita cap. 5. Eccles. hierar. parte 1. *Nec ipse*, inquit, *Sacerdos erit, nisi Pontificalibus officiis ad hoc fuerit promotus.* IGNATIVS in epist. ad Trallianos, dicit, esse infideli deteriore eum, qui audeat aliquid facere circa altaris ministerium, nisi fuerit Episcopus, aut Presbyter. CLEMENS lib. 2. Apostol. constit. cap. 31. *Omnia laicus sine Sacerdote aliquid attentans, frustra facit.* Et loquitur aperte de sacrificij oblatione. Et lib. 8. c. vlt. dicit, CHRISTVM solis Apostolis hanc potestatem derivatam esse. IUSTINVS in Apologia 2. prope finem, dicit solis Apostolis dictum esse: *Hoc facite.* TERTVLLIANVS in lib. de præscript. irritæ Marcionistas, quod apud eos aliqui hodie sint clerici, etas laici, & quod laicis sacerdotalia munia committantur. Quæ sententia apertissimè etiam Lutheranos nostros confutat: nam apud eos ministri qui sunt, volente Magistratu fiunt laici, immò semper sunt laici. Neque enim veras habent ordinationes, sed solum iniungitur eis officium prædicandi, & Sacramenta ministrandi sine vera ordinatione: & hoc est (vt Tertullianus dicit) laicis sacerdotalia munia committere.

CYPRIVS lib. 1. epist. 2. & 9. & lib. 3. epist. 25. non solum docet, non posse Eucharistiam conficere nisi Sacerdotes: sed etiam inde colligebat, non esse apud hæreticos veram Eucharistiam, cum non sit apud eos verum Sacerdotium. ATHANASIVS in 2. Apologia contra Arianos refert epistolam Synodi Alexandrinæ, in qua Patres probant quendam Hirschiram Arianum non potuisse sacro calice uti, nec sacra celebrare, quod non esset ordinatus à vero Episcopo. BASILIVS li. 2. de Baptismo, cap. 8. ex professo docet esse quidem omnes Christianos Sacerdotes, largo quodam modo, quia omnes offerre debent spirituales hostias operum bonorum: at propriè non esse nisi eos, qui ad hoc ordinati sunt, & c. EPIPHANIVS hæref. 79. Collyridianorum, docet, solos Apostolos à Christo ordi-

ordi-

ordinatos ministros Eucharistiæ; & deinde ab Apostolis alios Episcopos, & Presbyteros: ceteris autem laicis, & maxime feminis, ad eod hoc non licuisse vnquam, vt ne ipsi quidem B. Virgini fuerit concessum. CHRYSOSTOMVS non raro scribit, ob hanc vnam eximiam potestatem consecrandæ Eucharistiæ, Angelos à sacerdotibus superari. Vide lib. 3. & 6. de sacerdotio, & homil. 51. & 83. in Matth. & homil. 60. ad populum Antiochenum. HIERONYMVS frequenter hoc asserit, non posse nisi Episcopos, & Presbyteros Eucharistiam conficere. In lib. contra Luciferianos docet, Hilarium quendam, quia solum Diaconuserat, non potuisse Eucharistiam consecrare, neque clericos ordinare: & in epist. 1. ad Heliodorum, & 83. ad Euegrum, illo potissimo argumento Diaconorum quorundam superbiam comprimit, & Presbyteris longè inferiores esse demonstrat, quod nõ habeant potestatem consecrandi Eucharistiam, quam Presbyteri habent.

De AMBROSIO scribit Theodoretus lib. 5. historiae, cap. 17. dixisse eum Theodosio: *Purpura Imperatores facit, non sacerdotes*, & in libro de dignitate sacerdotali, cap. 2. anteponebat idem Ambrosius sacerdotalē potestatem Regiæ. Quod etiam facit Nazianzenus in oratione ad populum timore percussum, & Chrysostomus homil. 4. in cap. 6. Isaia. Quod etiam re ipsa docuit S. Martinus cum in conuiuio Imperatoris anteposuit presbyterum suum Imperatori, vt in eius vita scribit Sulpitius. At si sacerdotalis potestas communis esset omnibus Christianis, vt aduersarij dicunt, cum Regia non sit omnibus communis, multò inferiores essent Regibus sacerdotes. Vide etiam Paulinum epist. 4. ad Amandum, Ilichium lib. 2. in Leuiticum, cap. 8. Deniq; Augustinum lib. 20. de ciuit. Dei, cap. 10. vbi distinguit sacerdotes spiritalis, & improprie dictos ab Episcopis, & Presbyteris, qui proprie dicuntur sacerdotes.

HIS ACCEDIT, quod nullum proferri potest exemplum antiquitatis, quo probetur in aliquo casu Diaconum, aut laicum consecrassè Eucharistiam, sicut exempla non pauca proferuntur, quibus ostenditur in certis casibus Diaconos, immò & laicos baptizasse. Constat enim ex cap. 8. Actor. Philippum Diaconum baptizasse: ex Rufino lib. 1. historiae, cap. 14. constat ratum fuisse Baptismum, quem Athanasius laicus, & puer contulerat. At de Eucharistia nullum tale exemplum proferri

proferri potest: sed contra in summis etiam necessitatibus constat Catholicos caruisse potius Eucharistia, quam ut eam non sacerdos conficere auderet. Scribit THEODORETUS lib. 4. historiae, cap. 12. cum Valens Imperator Arianus omnes sacerdotes passim è suis sedibus exturbaret, zelo Dei motum Eusebium Episcopum Samosatenum militari habitu peragrasset illa omnia loca, & clam ordinasse in variis locis Presbyteros, & Diaconos, ut populi Sacramentis non carerent. AVGVSTINVS in epist. 180. ad Honoratum, scribit tempore belli non debere deserere plebes à clericis, etiam si periculum vitae immineret: ne desint, qui Sacramenta ministrent, sine quibus non evitatur mors aeterna. Scribit quoque EPIPHANIVS in epist. ad Ioannem Hierosolymitanum, se necessitate compulsum ordinasse presbyterum quendam in Monasterio sancti Hieronymi, quod duo presbyteri, qui in eo monasterio erant, ob nimiam humilitatem Eucharistiam conficere non auderent. Ex quibus exemplis manifestè colligitur, falsum esse, quod Lutherus docet, posse in certis casibus quoscunque homines consecrare Eucharistiam.

HIS ADDE antiquissimos Ecclesiae ritus. Nam PRIMO, imperabatur omnibus altaris ministris perpetua continentia, idque ex Apostolorum doctrina, ut habet Concilium II. Carthaginense, can. 2.

SECUNDO prohibebantur laici tangere, vel servare sacra vasa, ubi conficitur Eucharistia: ut praeter alia testimonia, patet ex epistola Synodi Alexandrinae in Apologia 2. Athanasij contra Arianos, ubi probant calicem quendam non fuisse sacrum, quia servabatur in domo laici hominis. Et Nazianzenus in oratione contra Arianos, & de seipso, mysterij vasa populo ad tangendum prohibita esse dicit.

CAPVT XVII.

*De effectu Eucharistiae, & de preparatione ad
Communionem: sententia haeeticorum.*

VAESTIO de effectu Eucharistiae aded coniuncta est cum quaestione de praeparatione ad Communionem, praesertim ex sententia adversariorum, ut nullo modo separari queant. Nos igitur
PRIMUM